

Het gaat niet goed met het milieu in Europa: bedreigingen voor de natuur en de gevolgen van klimaatverandering vormen de grootste uitdagingen

Er is aanzienlijke vooruitgang geboekt bij het terugdringen van broeikasgasemissies en luchtverontreiniging, maar de algehele toestand van het milieu in Europa is niet goed, met name die van de natuur, die nog steeds te kampen heeft met achteruitgang, over benutting en verlies aan biodiversiteit. Ook de gevolgen van de steeds snellere verandering van het klimaat vormen een urgent probleem, zo blijkt uit de uitgebreide rapportage van het Europees Milieuagentschap (EEA) over de toestand van het milieu, dat vandaag is gepubliceerd. De vooruitzichten voor de meeste milieutrends zijn zorgwekkend en vormen een groot risico voor de economische welvaart, veiligheid en levenskwaliteit in Europa.

In het rapport wordt benadrukt dat de klimaatverandering en aantasting van het milieu een directe bedreiging vormen voor het concurrentievermogen van Europa, dat afhankelijk is van natuurlijke hulpbronnen. Hieraan wordt toegevoegd dat het bereiken van klimaatneutraliteit tegen 2050 ook afhangt van een beter en verantwoord beheer van land, water en andere hulpbronnen. Door natuurlijke hulpbronnen te beschermen, vervuiling terug te dringen, de klimaatverandering te beperken en ons daaraan aan te passen, wordt de veerkracht van essentiële maatschappelijke functies die afhankelijk zijn van de natuur, zoals voedselzekerheid, drinkwatervoorziening en waterkeringen, vergroot.

In het rapport wordt aangedrongen op uitvoering van het beleid en de maatregelen die al in het kader van de Europese Green Deal zijn afgesproken om duurzaamheid op langere termijn mogelijk te maken. Dergelijke acties sluiten aan bij de prioriteiten van het EU-kompas voor Concurrentievermogen op het gebied van innovatie, decarbonisatie en veiligheid.

Het rapport over de toestand van het milieu in Europa 2025

(<https://www.eea.europa.eu/en/europe-environment-2025/main-report>) is de meest uitgebreide analyse van de huidige stand van zaken en de vooruitzichten voor het milieu, klimaat en duurzaamheid op het continent, op basis van gegevens uit 38 landen. In het verslag wordt benadrukt dat de Europese Unie wereldleider is op het gebied van klimaatinspanningen door de uitstoot van broeikasgassen en het gebruik van fossiele brandstoffen te verminderen en tegelijkertijd het aandeel hernieuwbare energie ten opzichte 2005 te verdubbelen. Er is ook goede vooruitgang geboekt bij de verbetering van de luchtkwaliteit, de toename van afvalrecycling en hulpbronnenefficiëntie in de afgelopen 10 tot 15 jaar. De vooruitgang op het gebied van een reeks factoren die de verschuiving naar duurzaamheid mogelijk maken – zoals innovatie, groene werkgelegenheid en duurzame financiering – geeft reden tot hoop.

Teresa Ribera, uitvoerend vicevoorzitter voor Schone, Rechtvaardige en Concurrerende Transitie, zei: “Dit rapport herinnert ons er duidelijk aan dat Europa op koers moet blijven en haar ambities op het gebied van klimaat en milieu zelfs moet versnellen. De recente extreme weersomstandigheden laten zien hoe kwetsbaar onze welvaart en veiligheid worden wanneer de natuur wordt aangetast en de klimaateffecten toenemen. Het vertragen of uitstellen van onze klimaatdoelstellingen **zal** de kosten alleen maar opdrijven, de ongelijkheid vergroten en onze veerkracht verzwakken. Het beschermen van de natuur is geen kostenpost. Het is een investering in het concurrentievermogen, de veerkracht en het welzijn van onze burgers. Door de maatregelen nu op te schalen, kunnen we een schoner, eerlijker en veerkrachtiger Europa voor toekomstige generaties opbouwen.”

Commissaris voor Milieu, Waterbeheer en een Concurrerende Circulaire Economie, **Jessika Roswall**, zei: “Hoewel er vooruitgang is geboekt, is de toestand van ons milieu een duidelijke oproep tot actie om de vervuiling verder terug te dringen, de natuur te herstellen en de biodiversiteit te beschermen. We moeten het verband tussen het milieu en de economie heroverwegen en de bescherming van de natuur beschouwen als een investering, niet als een kostenpost. Een gezonde natuur is de basis voor een gezonde samenleving, een concurrerende economie en een veerkrachtige wereld, en daarom blijft de EU vastbesloten om haar milieuverplichtingen na te leven.”

Commissaris voor Klimaat, Net-nZero en Schone Groei, **Wopke Hoekstra**, zei: “Dit rapport versterkt de noodzaak voor de EU om haar sterke klimaatambities te handhaven. Europa is het snelst opwarmende continent en heeft de verwoestende gevolgen van de klimaatverandering aan den lijve ondervonden – recentelijk nog door de hevige bosbranden die deze zomer woedden. De kosten van niets doen zijn

enorm en de klimaatverandering vormt een directe bedreiging voor ons concurrentievermogen. Op koers blijven is essentieel om onze economie te beschermen.”

Leena Ylä-Mononen, directeur van het Europees Milieuagentschap (EEA), zegt het als volgt: “We kunnen het ons niet veroorloven om onze ambities op het gebied van klimaat, milieu en duurzaamheid terug te schroeven. In ons rapport over de toestand van het milieu, dat we samen met 38 landen hebben opgesteld, wordt wetenschappelijk onderbouwd duidelijk uiteengezet waarom we moeten handelen. In de Europese Unie beschikken we over het beleid, de instrumenten, de kennis, en de over tientallen jaren opgebouwde ervaring om samen te werken aan onze duurzaamheidsdoelstellingen. Wat we vandaag doen, bepaalt onze toekomst.”

Complexe uitdagingen in het verschieft

De biodiversiteit in land-, zoetwater- en mariene ecosystemen neemt af in Europa als gevolg van de aanhoudende druk door niet-duurzame productie- en consumptiepatronen, die vooral tot uiting komt in het voedselsysteem. Naar toekomst zal de verslechtering van de toestand van de Europese biodiversiteit en ecosystemen naar verwachting doorzetten en de overeengekomen beleidsdoelstellingen zullen waarschijnlijk niet worden gehaald tegen 2030.

Ook de watervoorraden in Europa staan onder zware druk: een derde van de Europese bevolking en het Europese grondgebied heeft te kampen met waterstress. In het verslag wordt gesteld dat het in stand houden van gezonde waterecosystemen, het beschermen van stroomgebieden en het aanvullen van grondwaterbronnen cruciaal is om de toekomstige veerkracht van Europa op het gebied van water te garanderen.

Op het gebied van klimaatverandering is Europa het snelst opwarmende continent ter wereld. Het klimaat verandert in een alarmerend tempo en vormt een bedreiging voor de veiligheid, volksgezondheid, ecosystemen, infrastructuur en de economie. De toenemende frequentie en omvang van klimaatgerelateerde rampen evenals het besef dat het klimaat zelfs met de ambitieuze mitigatie-inspanningen van de EU zal blijven veranderen, onderstrepen de dringende noodzaak om de Europese samenleving en economie aan te passen en er tegelijkertijd ervoor te zorgen dat niemand buiten de boot valt.

Deze belangrijke uitdagingen vereisen een heroverweging tussen onze economie en het natuurlijke milieu, land, water en natuurlijke hulpbronnen, aldus het rapport. Alleen door een herstel van de natuurlijke omgeving in Europa kan een concurrerende economie en een hoge levenskwaliteit voor de Europese burgers in stand worden gehouden.

Opschaling en afbouw

Transformatieve veranderingen in productie- en consumptiesystemen – het koolstofvrij maken van de economie, een verschuiving naar circulariteit, vermindering van vervuiling en duurzaam rentmeesterschap van natuurlijke hulpbronnen – zijn dringend nodig, aldus het verslag. Het EU-beleid, met inbegrip van de Green Deal, biedt een duidelijk traject naar duurzaamheid.

In het verslag wordt specifiek gewezen op de inspanningen om habitats te herstellen door middel van op de natuur gebaseerde oplossingen die veerkracht zullen opbouwen en ook zullen bijdragen tot de mitigatie van en adaptatie aan de klimaatverandering. Ook wordt benadrukt dat belangrijke economische sectoren, met name vervoer, koolstofvrij moeten worden gemaakt en dat de emissies van de landbouw moeten worden aangepakt. Door de circulaire economie te stimuleren, kan Europa minder afhankelijk worden van de invoer van energie en kritieke grondstoffen. Door te investeren in de digitale en groene transitie van de Europese industrie kan Europa bovendien de productiviteit verhogen en een wereldleider worden op het gebied van groene innovatie door technologieën te ontwikkelen voor het koolstofvrij maken van moeilijk te verduurzamen sectoren, zoals de staal- en cementindustrie.

Achtergrond

Het Europees Milieuagentschap (EEA) publiceert om de vijf jaar een rapport over de toestand van het milieu in Europa, zoals voorgeschreven in zijn verordening. De editie van 2025 is het zevende rapport in deze reeks die het EEA sinds 1995 publiceert. Het biedt solide, wetenschappelijk onderbouwde inzichten over hoe we moeten reageren op de enorme en complexe uitdagingen waar we voor staan, zoals klimaatverandering, verlies van biodiversiteit en lucht- en waterverontreiniging.

Het rapport is opgesteld in nauwe samenwerking met het Europees Milieuobservatie- en -informatienetwerk (Eionet) van het EEA. Het verslag is gebaseerd op de uitgebreide expertise van het Eionet, dat bestaat uit vooraanstaande milieudeskundigen en -wetenschappers in de 32 lidstaten van het Europees Milieuagentschap (EEA) en 6 meewerkende landen.